

دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

(براساس آیین‌نامه سال ۸۹)

براساس آیین‌نامه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.)، مصوب جلسه ۷۷۵ مورخ ۱۳۸۹/۰۸/۰۸ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی، ابلاغیه شماره ۲۱/۵۷۲۰۹ مورخ ۱۳۸۹/۰۹/۱۷ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) به دو «شیوه آموزشی- پژوهشی» و «پژوهشی» قابل اجرا است.

با توجه به اینکه آیین‌نامه مذکور، در بیان برخی از موارد به کلیات اکتفا کرده و دستورالعمل اجرایی یا تصمیم‌گیری در خصوص جزئیات را طی ماده ۱۴ به دانشگاه‌های مجری دوره دکتری محول نموده است، شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجموعه حاضر را به عنوان دستورالعمل اجرایی و نظارتی، تصویب و به عنوان تبصره‌های الحاقی به مواد آیین‌نامه مذکور، الحاق نموده است.

جهت جلوگیری از هر گونه ابهام و به منظور دسترسی آسان‌تر، تبصره‌های الحاقی در ذیل مواد مرتبط، با قلم متفاوت، به متن آیین‌نامه وزارتی، اضافه شده‌اند.

مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه

مقدمه

رشد پرشتاب علم و فناوری و تحولات عظیم اجتماعی، اقتصادی به خصوص اهداف برنامه‌های توسعه و سند چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران، شرایطی را برای دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی پدید آورده است که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای ایجاد تحول راهبردی در علم و فناوری و توجه بیشتر به پژوهش، تربیت نیروهای متعهد، متخصص و ماهر را از طریق تنوع در شیوه پذیرش دانشجو در دوره‌ی دکتری، در صدر اولویت‌های کاری خود قرار داده است.

برای نیل به اهداف پیش روی، آخرین آیین‌نامه آموزشی دوره دکتری، که از سال ۱۳۸۴ بدان استناد می‌شد، مورد تجدیدنظر قرار گرفته است و در نهایت، پس از جمع‌آوری نظریه‌های کارشناسی از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و بررسی در جلسات مختلف کارگروه آموزشی، آیین‌نامه جدید دوره دکتری به دو شیوه «آموزشی-پژوهشی» و «پژوهشی» تدوین شد.

ماده ۱. برای رعایت اختصار، واژه‌های زیر در این آیین‌نامه به کار می‌رود:

وزارت: منظور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دوره دکتری: منظور، دوره دکتری (Ph.D.) است.

مؤسسه: منظور، هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که مطابق مقررات وزارت، مجازند دوره دکتری را برگزار کنند.

گروه: منظور، کوچک‌ترین، واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه است.

آیین‌نامه: منظور، آیین‌نامه دوره دکتری است.

ماده ۲. دوره دکتری، بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند و به دو شیوه «آموزشی-پژوهشی» و «پژوهشی» اجرا می‌شود.

تبصره ۱: مؤسسه‌های پژوهشی با داشتن برنامه پنج ساله مصوب هیأت امانا و زیرساخت‌های لازم و تبدیل پژوهش‌های مورد نیاز دستگاه‌های متقاضی به پروژه‌های پژوهشی می‌توانند دوره دکترای پژوهشی را اجرا کنند و دانشگاه‌ها نیز به ازای هر ۵ نفر دانشجوی دکترای آموزشی - پژوهشی می‌توانند یک نفر دانشجوی دکتری به شیوه پژوهش محور جذب کنند؛ مشروط بر اینکه استاد راهنما طرح پژوهشی تقاضا محور داشته باشد.

ماده ۳. شرایط پذیرش:

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی

ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد مورد به تأیید «وزارت علوم»

ج) داشتن صلاحیت علمی

د) داشتن توانایی در زبان خارجی

تبصره ۲. نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی داوطلبان در زبان خارجی براساس آیین‌نامه آزمون‌های نیمه‌متمرکز ورودی دکترای مصوب وزارت تعیین می‌شود.

تبصره‌های الحاقی ماده ۳:

۱- پذیرش دانشجوی دکتری در دانشگاه شهید مدنی آذربایجان به سه شیوه (از طریق آزمون، بدون آزمون و به صورت بورسیه) صورت می‌گیرد.

۲- صلاحیت علمی شرکت‌کنندگان در آزمون به صورت ذیل احراز می‌شود.

۱-۲- آزمون کتبی: این آزمون بر اساس دستورالعمل‌های مربوطه، به صورت نیمه‌متمرکز توسط سازمان سنجش آموزش کشور برگزار و افراد پذیرفته شده برای انجام مصاحبه، به دانشگاه معرفی می‌شوند.

۲-۲- مصاحبه: بررسی و ارزیابی توانایی‌های علمی- پژوهشی و سوابق آموزشی و پژوهشی مرتبط با رشته و با ارائه مدارک و مستندات مربوطه و توصیه‌نامه‌های علمی داوطلبان، توسط گروه آموزشی مربوطه انجام می‌شود.

۳- احراز صلاحیت علمی و پذیرش داوطلبان بدون آزمون، بر اساس آیین‌نامه ارائه تسهیلات به برگزیدگان علمی برای ورود به دوره‌های تحصیلی بالاتر ابلاغیه شماره ۲۲۳۵۴/و مورخ ۱۳۹۱/۰۳/۰۲ صورت می‌گیرد.

۴- پذیرش به صورت بورسیه فقط شامل افرادی می‌شود که شرایط اعطای بورس تحصیلی را بر اساس آیین‌نامه اداره کل بورس و امور دانشجویان خارج، احراز نموده و از طریق آن اداره کل به دانشگاه، معرفی می‌شوند.

۵- موافقت یکی از اعضای هیأت علمی گروه مربوطه که دارای شرایط و ظرفیت پذیرش دانشجوی دکتری داشته باشد و تأییدیه گروه آموزشی مربوطه برای پذیرش داوطلبان بورسیه و بدون آزمون، الزامی است.

۶- احراز توانایی در زبان انگلیسی: دانشجویان موظفند از زمان پذیرش تا زمان برگزاری امتحان جامع، حداقل ۸۰٪ حدنصاب قبولی و تا زمان دفاع از رساله، نمره قبولی را در یکی از آزمون‌های مشروح ذیل کسب و گواهی تأیید شده آن را به اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه تحویل دهند (نمره هر آزمون تا قبل از ورود به دوره دکتری تا ۲ سال از تاریخ برگزاری آزمون معتبر است) و ارائه نمره قبولی در زمان تحصیل برای کل دوره کفایت می‌کند.

۱- MSRT(MCHE): حداقل نمره ۵۰

۲- MHLE: حداقل نمره ۵۰

۳- TOLIMO: حداقل نمره ۵۰۰

۴- TOEFL- PBT: حداقل نمره ۵۰۰

۵- TOEFLCBT: حداقل نمره ۱۷۳

۶- TOEFLIBT: حداقل نمره ۶۱

۷- IELTS- academic: حداقل نمره ۶

۸- آزمون‌های زبان انگلیسی داخلی دانشگاه‌های دولتی دارای مجوز برگزاری آزمون: حداقل نمره ۵۰

۷- برای دانشجویان دوره دکتری زبان انگلیسی کسب حداقل سه چهارم نمره کل الزامی است.

ماده ۴. ظرفیت پذیرش دانشجو با توجه به تعداد استاد راهنما که حداقل در مرتبه استادیار با حداقل دو سال سابقه تدریس در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و راهنمایی دو پایان‌نامه کارشناسی ارشد باشد، تعیین می‌شود و مسئولیت راهنمایی هر دانشجو از ابتدا بر عهده استاد راهنماست که به درخواست دانشجو و موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه ذی‌ربط تعیین می‌شود.

تبصره ۳. شرایط تعیین استاد راهنما در شیوه پژوهشی به جای دو سال سابقه تدریس، به پایان رساندن دو طرح پژوهشی به عنوان مجری می‌باشد که حداقل یک طرح باید پژوهش تقاضامحور خاتمه یافته و یا در دست اقدام باشد.

تبصره ۴. در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسئولیت راهنمایی رساله دانشجو را دو استاد راهنما (مشروط به اینکه استاد راهنمای اول «اصلی» حداقل ۶۰ درصد مسئولیت هدایت رساله را برعهده داشته باشد) به طور مشترک عهده‌دار می‌شوند.

تبصره ۵. در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما می‌توان یک یا دو استاد مشاور، برای هدایت دانشجو تعیین کرد.

تبصره ۶. در شرایط خاص و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه، استاد راهنما و مشاور از بین متخصصان (با مدرک دکتری) خارج از مؤسسه نیز بلامانع است.

تبصره‌های الحاقی ماده ۴ :

- ۱- شرط پذیرش راهنمایی دانشجوی دکتری برای هر عضو هیأت علمی، داشتن حداقل دو مقاله مستقل (مطابق تعریف آیین‌نامه ارتقاء) در مجلات معتبر علمی- پژوهشی (مجلات) که جزو لیست مجلات نامعتبر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین جزو لیست مجلات کم‌اعتبار مصوبه هیأت ممیزه نباشد).
- ۲- استاد راهنمای دوم (مشترک) باید دارای شرایط ماده ۴ و یک مقاله غیر مستخرج از پایان‌نامه باشد.
- ۳- چنانچه به دلایلی حداکثر تا دو نیم‌سال بعد از شروع تحصیل دانشجو، استاد راهنما از هدایت دانشجو منصرف گردد، لازم است تقاضای کتبی خود را همراه با توضیحات لازم به گروه ارائه دهد تا موضوع در گروه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده بررسی و تصمیم‌گیری شود.
- ۴- استاد راهنما می‌تواند حداکثر ۶ ماه قبل از دفاع دانشجو نسبت به معرفی یا تغییر استاد مشاور رساله با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده، اقدام نماید.
- ۵- سقف ظرفیت پذیرش راهنمایی رساله دکتری، به صورت همزمان، برای هر یک از اعضای محترم هیأت علمی، با مرتبه استاد: ۶ رساله، دانشیار: ۵ رساله، استادیار: ۴ رساله می‌باشد.
- ۶- در مورد افزایش ظرفیت اساتید، به صورت موردی در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تصمیم‌گیری می‌شود. در هر صورت این افزایش نباید بیش از دو نفر مازاد بر ظرفیت بند ۵ باشد.
- ۷- استاد مشاور باید حداقل مرتبه استادیاری داشته باشد.

ماده ۵. مجموع واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد است که در شیوه آموزشی - پژوهشی، ۱۲ تا ۱۸ واحد آن واحدهای درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن مربوط به رساله است و در شیوه پژوهشی نیز ۳ تا ۸ واحد آن واحدهای درسی و مرتبط با موضوع رساله دانشجو و ۲۸ تا ۳۳ واحد آن مربوط به رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می‌شود.

تبصره ۷. تعیین حداقل و حداکثر واحدهای درسی در شیوه پژوهشی در هر زمانی از دوره تحصیلی با تشخیص و نظر استاد راهنما و تأیید گروه صورت می‌پذیرد.

تبصره ۸. واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیت‌های پژوهشی با نظر استاد راهنما و بر اساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

تبصره ۹. حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره‌های دانشجو در همه درس‌ها ۱۶ از ۲۰ است. ولی چنانچه میانگین نمرات دانشجو کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز خواهد بود با نظر استاد راهنما، حداکثر در یک نیم‌سال تحصیلی درس‌هایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۱۰. در شرایط خاص و در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، دانشجو موظف است حداکثر تا ۶ واحد از دروس را به عنوان جبرانی بگذراند. نمره دروس جبرانی در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

تبصره‌های الحاقی ماده ۵ :

- ۱- ترکیب واحدها (تعداد واحدهای درسی و رساله) از برنامه مصوب هر رشته و یا رشته - گرایش، به پیشنهاد گروه آموزشی، تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه تعیین می‌شود.
- ۲- گروه‌ها موظف‌اند ارائه دروس هر رشته را به نحوی برنامه‌ریزی نمایند که دانشجویان بتوانند در طی دو یا حداکثر سه نیم‌سال تحصیلی مرحله آموزشی را به پایان برسانند.
- ۳- طول دوره مجاز مرحله آموزشی با احتساب آزمون جامع، حداکثر ۵ نیم‌سال خواهد بود. چنانچه دانشجو نتواند مرحله آموزشی را در این مدت به پایان برساند از ادامه تحصیل محروم خواهد شد. در صورتی که دانشجو به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش‌بینی، موفق به گذراندن امتحان جامع در مدت مجاز آموزشی نشود، موضوع به درخواست استاد راهنما و با حضور ایشان در کمیسیون بررسی مواد خاص دانشگاه، قابل بررسی است.
- ۴- دانشجو ملزم است در کلیه نیم‌سال‌های تحصیلی بر اساس تقویم آموزشی دانشگاه، نسبت به انتخاب واحد اقدام نماید. در صورت عدم انتخاب واحد دانشجو در زمان مقرر، آن نیم‌سال با درخواست دانشجو به عنوان مرخصی تحصیلی با احتساب در سنوات، منظور خواهد شد.
- ۵- حضور دانشجو در تمامی برنامه‌های درسی و دیگر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره الزامی است و غیبت دانشجو در هر درس نباید از سه شانزدهم مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در غیر اینصورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.
- ۶- در دوره دکتری حذف و اضافه و حذف اضطراری (حذف تک درس) صورت نمی‌گیرد.
- ۷- گروه‌ها موظفند هر ماده درسی را فقط یک بار در هر سال تحصیلی ارائه نمایند.
- ۸- گروه‌ها موظفند برای کلیه دانشجویان هر رشته - گرایش دروس یکسان ارائه نمایند.
- ۹- حداکثر ظرفیت کلاس برای دروس نظری، ۱۰ نفر می‌باشد. در صورت افزایش تعداد دانشجو از ۱۰ تا ۱۵ نفر، به ازای افزایش هر دانشجو، ۱/۰ واحد و حداکثر تا سقف ۵/۰ واحد به واحد معادل درس اضافه می‌شود و در صورت افزایش تعداد دانشجو به بیش از ۱۵ نفر، کلاس قابل تفکیک است.
- ۱۰- چنانچه رشته دوره کارشناسی ارشد دانشجو با رشته دوره دکتری وی تجانس نداشته باشد، دانشجو باید به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی، تعدادی از دروس را تحت عنوان دروس کمبود بگذراند.
- ۱۱- در انتخاب دروس، اولویت با دروس کمبود است. تعیین تعداد و عناوین دروس براساس برنامه مصوب هر رشته و زمان انتخاب آنها توسط شورای تحصیلات تکمیلی گروه تعیین می‌شود.
- ۱۲- تکرار دروسی را که دانشجو قبلاً در دوره کارشناسی ارشد گذرانده است، در صورتی که عنوان درس بر اساس سرفصل برنامه مصوب دوره دکتری باشد، مجاز نیست.

۱۳- تشکیل کلاس جداگانه برای دروس جبرانی دانشجویان دوره دکتری مجاز نمی‌باشد و این دانشجویان باید در کلاس‌های دوره کارشناسی ارشد، شرکت نمایند.

۱۴- نمره دروس جبرانی در کارنامه دانشجو ثبت می‌شود، اما در احتساب میانگین نمرات نیمسال تحصیلی و میانگین کل نمرات، منظور نخواهد شد.

۱۵- به ازای گذراندن ۶ واحد درسی از دروس جبرانی، یک نیمسال تحصیلی به طول مدت تحصیل دانشجو، افزوده می‌شود.

۱۶- غیبت غیرموجه در امتحان هر درس منجر به ثبت نمره صفر در آن درس می‌شود.

۱۷- تشخیص موجه بودن غیبت در جلسه امتحان به عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است و دانشجو ملزم است، دلایل مستند خود را حداکثر دو هفته پس از پایان امتحانات نیمسال مربوطه به دانشکده تحویل دهد.

۱۸- در صورتی که غیبت دانشجو در امتحان، براساس مصوبه شورای آموزشی، موجه شناخته شود، درس مزبور حذف می‌شود.

۱۹- در صورتی که دانشجو به دلایلی موجه در کلیه امتحانات یک نیمسال تحصیلی غیبت داشته باشد می‌تواند با ارایه مستندات به شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، درخواست حذف دروس انتخابی نیمسال نماید. در این صورت نیمسال مذکور جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می‌شود.

ماده ۶. موضوع رساله: دانشجو موظف است در شیوه «آموزشی- پژوهشی» تا پایان نیمسال اول و در شیوه پژوهشی از طرح‌های پژوهشی تقاضامحور همزمان با پذیرش، موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و پس از تصویب شورا، فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

تبصره ۱۱. طرح پیشنهادی رساله دانشجو در شیوه آموزشی- پژوهشی تا پایان نیمسال سوم و در شیوه پژوهشی، در طول نیمسال اول و پس از تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسمیت می‌یابد و قابل اجرا است.

تبصره‌های الحاقی ماده ۶:

۱- دانشجو موظف است تا پایان نیمسال سوم تحصیلی خود، زیر نظر استاد راهنما، زمینه پژوهش رساله خود را با تدوین پیش‌نویس پیشنهاد رساله، تعیین و به طور کتبی به تأیید استاد راهنما، گروه آموزشی، دانشکده و شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه برساند.

۲- انتخاب واحد رساله توسط دانشجو، منوط به موفقیت در امتحان جامع است.

۳- تغییر کلی عنوان و موضوع رساله تا حداکثر یک سال قبل از دفاع و تغییر جزئی تا حداکثر سه ماه قبل از دفاع، با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده و دانشگاه مجاز است.

ماده ۷. ارزیابی جامع: ارزیابی جامع به منظور احراز قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان است که در شیوه آموزشی- پژوهشی، دانشجویان باید با نظارت معاون آموزشی مؤسسه در یک آزمون که شامل دو یا سه درس اصلی به انتخاب استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی است، شرکت کنند. این آزمون باید به گونه‌ای باشد تا توانمندی، تحلیل و استنباط دانشجویان از نظر اساتید راهنما و مشاور و ۳ نفر از اعضای هیأت علمی با پیشنهاد گروه و تأیید معاون آموزشی مؤسسه برای آغاز فعالیت پژوهشی منجیده شود و در شیوه پژوهشی، احراز قابلیت‌های پژوهشی دانشجویان، براساس روند پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان است که در پایان هر دو نیم‌سال تحصیلی از سوی کمیته راهبری منجیده می‌شود.

تبصره ۱۲. میانگین نمرات دانشجویان در شیوه آموزشی- پژوهشی در ارزیابی جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد. دانشجویی که میانگین ارزیابی جامع وی کمتر از ۱۶ باشد تنها یک بار دیگر می‌تواند در ارزیابی جامع شرکت کند.

تبصره ۱۳. میزان پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی در شیوه پژوهشی به صورت قابل قبول و غیرقابل قبول منجیده می‌شود. در صورت احراز درجه قابل قبول از سوی کمیته راهبری، دانشجویان می‌توانند به فعالیت‌های پژوهشی خود ادامه دهند.

تبصره ۱۴. چنانچه میزان پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان در شیوه پژوهشی از سوی کمیته راهبری غیرقابل قبول منجیده شود، تنها یک نیم‌سال به وی فرصت داده خواهد شد تا روند فعالیت‌های پژوهشی خود را به سطح قابل قبول ارتقا دهد. در غیر این صورت، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره‌های الحاقی ماده ۷:

۱- دانشجویانی که مرحله آموزشی را با موفقیت و معدل کل حداقل ۱۶ به پایان رسانده باشند، پس از تأیید تحصیلات تکمیلی دانشکده و پس از اخذ مجوز از اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه، باید در آزمون جامع شرکت نمایند.

۲- در صورت عدم موفقیت دانشجویان در امتحان جامع، دانشجویان فقط یک بار دیگر - تا فاصله شش ماه - در امتحان جامع شرکت کنند. در هر صورت، دانشجویان حداکثر تا پایان نیم‌سال پنجم تحصیلی باید آزمون جامع را با موفقیت گذرانده باشند. در غیر این صورت از ادامه تحصیل محروم می‌شوند.

۳- آزمون جامع از محتوای ۲ یا ۳ درس اصلی، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه مربوطه و به صورت کتبی و شفاهی، حداکثر در دو روز متوالی برگزار می‌شود.

۴- میانگین کل نمرات دانشجویان در آزمون جامع، از میانگین نمرات امتحانات کتبی و آزمون شفاهی حاصل می‌شود و نباید کمتر از ۱۶ باشد.

۵- ترکیب هیأت برگزارکننده امتحان جامع به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی به صورت ذیل تعیین می‌شود.

- استاد / اساتید راهنما

- استاد/ اساتید مشاور

- سه نفر داور با مرتبه حداقل استادیاری، که باید حداقل یکی از آنان، دانشیار یا استاد باشد.

- ناظر تحصیلات تکمیلی دانشگاه (بدون حق رای)

۶- اعضا هیأت داوران لازم است حداقل ۳ سال سابقه تدریس در دوره‌های تحصیلات تکمیلی داشته باشند.

۷- دانشکده‌ها موظف‌اند حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری امتحان جامع، با معرفی ترکیب هیأت برگزارکننده امتحان جامع، درخواست مجوز امتحان جامع را به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارائه نمایند.

۸- دانشجو موظف است در نیم‌سالی که قصد گذراندن امتحان جامع را دارد، واحد امتحان جامع را با کد مربوط مشابه سایر واحدهای درسی انتخاب نماید.

۹- مسئول تحصیلات تکمیلی دانشکده پس از برگزاری امتحان جامع، نمره هرکدام از دانشجویان را که بر مبنای ۲۰ محاسبه شده است، در قالب فرم مخصوص جهت ثبت، به اداره کل امور آموزشی و مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام می‌نماید.

ماده ۸. دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (چاپ حداقل یک مقاله برای دانشجویان در شیوه آموزشی - پژوهشی و دو مقاله برای دانشجویان شیوه پژوهشی در مجلات علمی - پژوهشی دارای نمایه معتبر بین‌المللی و همچنین در شیوه پژوهشی، باید استاد راهنما، مسئولیت کفایت کار انجام شده دانشجو را برای پاسخ‌گویی به کارفرما یا دستگاه اجرایی بپذیرد)، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۱۵. در شرایط خاص و در صورتی که دانشجویان هر دو شیوه از تولید دانش فنی، ثبت اختراع، اکتشاف و نوآوری «ارزیابی و تأیید شده توسط مراجع ذیصلاح علمی»، آثار بدیع هنری، کتاب تألیفی و تصنیفی «مورد تأیید دستگاه متقاضی» برخوردار باشند، پس از تأیید هیأت داوران و شورا از ارائه مقاله معاف خواهند بود.

تبصره ۱۶. نحوه تشکیل و شرح وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

تبصره ۱۷. ترکیب هیأت داوران عبارت است از: استاد یا اساتید راهنما، استاد یا اساتید مشاور، ۳ نفر عضو هیأت علمی در رشته مربوط با درجه حداقل استادیاری به انتخاب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده یا شورای آموزشی و یا پژوهشی پژوهشکده که باید یک نفر از آنان حداقل دانشیار و از مؤسسه‌های خارج از دانشگاه باشد. در شیوه پژوهشی، دستگاه متقاضی می‌تواند یک نفر را به عنوان استاد مشاور معرفی کند که مشاور دانشجو در دفاع و داوری‌ها باشد و به عنوان عضو هیأت داوران در جلسات حضور داشته باشد.

تبصره‌های الحاقی ماده ۸:

- ۱- در شیوه پژوهشی دانشجو باید به انجام یک طرح کاربردی بپردازد که دستاورد آن بتواند یکی از نیازهای دستگاه‌های اجرایی را برطرف کند و پس از تایید آن دستگاه قابل دفاع باشد. دستاوردها شامل: (ساخت یک نمونه "پروتوتایپ" از یک وسیله یا دستگاه که نمونه داخلی نداشته باشد یا تایید وزارت صنایع یا سازمان‌های وابسته به آن وزارتخانه، تولید و ارائه روش کشت، داشت و برداشت یک رقم زراعی بهینه یا پر محصول یا گیاه با ویژگی‌های ژنتیکی مطلوب یا تایید وزارت جهاد کشاورزی، ارائه یک دانش فنی مورد تقاضای مشتری، ثبت یک اختراع خارجی (پتنت) یا تایید سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، ارائه یک روش جدید درمانی یا پیش‌گیری یا تشخیص یا تایید دستگاه‌ها و مراجع ذی‌صلاح داخلی، طراحی و اجرای یک شیوه جدید معماری - هنری یا تایید فرهنگستان هنر)
- ۲- در شیوه پژوهشی علاوه بر ترکیب هیئت داوران در تبصره ۱۷ حضور نماینده دستگاه اجرایی سفارش‌دهنده پروژه الزامی است.
- ۳- شرط کفایت علمی دفاع از رساله در کلیه رشته‌ها، چاپ یا اخذ پذیرش قطعی حداقل یک مقاله نمایه‌شده مستخرج از رساله دکتری دانشجو می‌باشد. نوع نمایه مقالات در هر گروه آموزشی توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین می‌شود.
- ۴- ترکیب هیأت داوران دفاع از رساله:

- استاد / اساتید راهنما

- استاد / اساتید مشاور

- دو داور داخلی با مرتبه حداقل استادیاری (در صورت عدم امکان انتخاب از داخل دانشگاه، از مؤسسات خارج از

دانشگاه انتخاب شوند.)

- یک داور خارجی از مؤسسات خارج از دانشگاه که حداقل دارای مرتبه دانشیاری یا استادی باشد.

- ناظر تحصیلات تکمیلی دانشگاه (بدون حق رای)

۵- هیأت داوران به پیشنهاد استاد راهنما، تأیید گروه آموزشی و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده انتخاب می‌شوند.

۶- اعضای هیأت داوران لازم است حداقل ۳ سال سابقه تدریس در دوره‌های تحصیلات تکمیلی داشته باشند و حداقل دو دانشجوی کارشناسی ارشد فارغ‌التحصیل کرده باشند.

ماده ۹. ارزیابی رساله بر اساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

الف) قبول (در یکی از سطوح: عالی، بسیار خوب، خوب)

ب) غیر قابل قبول

تبصره ۱۸. چنانچه رساله دانشجوی «غیرقابل قبول» ارزیابی شود، بنابه تشخیص هیأت داوران، دانشجوی مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

تبصره‌های الحاقی ماده ۹:

۱- دانشجوی ملزم است حداکثر یک نیم‌سال تحصیلی (۴/۵ ماه) پس از دفاع، اصلاحات موردنظر هیأت داوران را در رساله خود اعمال و به تأیید استاد راهنما برساند؛ در غیر اینصورت نمره پایان‌نامه دانشجوی پس از پرداخت شهریه ثابت یک نیم‌سال تحصیلی دانشجوی دکتری نوبت دوم (شبانہ) ثبت و به وی مجوز تسویه حساب داده خواهد شد.

۲- درجه‌بندی رساله به صورت ذیل صورت می‌گیرد.

۲۰- ۱۹ عالی

۱۸/۹۹- ۱۸ بسیار خوب

۱۷/۹۹- ۱۶ خوب

۱۶ < غیرقابل قبول

منظور نمودن نمره از سوی داوران صرفاً برای تعیین درجه قبولی یا مردودی رساله انجام می‌گیرد.

۳- دفاع از رساله حداقل دو نیم‌سال پس از تصویب پروپوزال رساله قابل انجام است. مشروط به آن که طول دوره تحصیل دانشجو کمتر از ۳/۵ سال نشود. دانشجو می‌تواند در نیم‌سال هفتم از رساله خود دفاع کند.

۴- دفاعیه نهایی رساله پس از درخواست کتبی استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی، شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه قابل انجام است.

۵- لازم است دانشکده‌ها برنامه دفاع رساله را به گونه‌ای مدیریت کنند که هیأت داوران حداقل سه هفته برای اظهارنظر فرصت داشته باشند.

ماده ۱۰. دانشجوی پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه «قبول» از رساله خود، به دریافت درجه دکتری نائل می‌شود.

تبصره ۱۹. مدرک دوره دکتری حسب مورد با ذکر شیوه (آموزشی - پژوهشی یا پژوهشی) صادر می‌شود.

ماده ۱۱. مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری در شیوه آموزشی - پژوهشی، حداقل سه سال و نیم و حداکثر چهار سال و نیم و در شیوه پژوهشی حداقل ۳ سال و حداکثر ۴ سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، در هر دو شیوه می‌توان حداکثر تا یک نیم‌سال به این مدت افزود.

تبصره ۲۰. در صورتی که دانشجوی بنابه عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش‌بینی، در حداکثر مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجوی و تأیید شورای مؤسسه،

کمیسیون بررسی موارد خاص بر حسب مورد با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجو را بررسی و متناسب با فعالیت‌های کمی و کیفی و علمی دانشجو، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری خواهد کرد؛ بر این اساس، مدت مذکور جزو حداکثر مجاز تحصیل دانشجو محسوب می‌شود.

تبصره‌های الحاقی ماده ۱۱:

- ۱- دانشجو می‌تواند در طول مدت تحصیل حداکثر دو نیم‌سال تحصیلی با موافقت دانشگاه از مرخصی تحصیلی با احتساب سنوات استفاده کند. درخواست مرخصی که توسط گروه و دانشکده تأیید شده است باید قبل از شروع ثبت‌نام نیم‌سال تحصیلی به اداره امور آموزشی دانشگاه ارسال شود.
- ۲- مرخصی تحصیلی در اولین نیم‌سال ورود به دانشگاه مجاز نیست.
- ۳- تمدید نیم‌سال دهم دانشجو، پس از تأیید گروه آموزشی، توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده صورت می‌گیرد.
- ۴- ارسال درخواست تمدید سنوات مازاد بر ده نیم‌سال به کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه توسط مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه صورت می‌گیرد.
- ۵- برخورداری دانشجو از تسهیلات رفاهی از جمله خوابگاه دانشجویی فقط در مدت مجاز تحصیل (ده نیم‌سال) امکان‌پذیر است.

ماده ۱۲. در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می‌شود:

- الف) میانگین کل نمره‌های درسی دانشجو (با رعایت تبصره ۹) کمتر از ۱۶ شود؛
- ب) رساله دانشجو (با رعایت تبصره ۱۸) و دفاع مجدد «غیرقابل قبول» ارزیابی شود؛
- ج) مدت مجاز تحصیل دانشجو (با رعایت تبصره ۲۰) به پایان برسد؛
- د) صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو ارزیابی جامع (با رعایت تبصره ۱۴) احراز نشود؛

تبصره ۲۱. در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری، مؤسسه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهی‌نامه‌ای را بر اساس کارنامه تحصیلی دانشجو صادر کند.

ماده ۱۳. این آیین‌نامه در برگیرنده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکتری است و مؤسسه، موظف است شیوه‌نامه‌های اجرایی را به گونه‌ای تدوین کند که ضمن تحقق اصول کلی آیین‌نامه، شروطی مغایر با آیین‌نامه برای دانش‌آموختگان ایجاد نشود.

ماده ۱۴. «وزارت» و مؤسسه به تناسب وظایف خود، شیوه‌نامه‌های نظارت بر اجرای دوره دکتری را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین‌نامه و شیوه‌نامه‌های اجرایی آن نظارت می‌کنند.

ماده ۱۵. این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۱۵ ماده و ۲۱ تبصره در جلسه ۷۷۵ مورخ ۱۳۸۹/۰۸/۰۸ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی تصویب شد و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ و پس از آن در دوره دکتری پذیرفته می‌شوند، لازم الاجراست و از تاریخ اجرا، کلیه بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مغایر با این آیین‌نامه لغو می‌شود.

تبصره الحاقی ماده ۱۵: تبصره‌های الحاقی این دستورالعمل در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۰ شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه به تصویب رسید.

